

«E per so, mals no s vol en ell *assure*», Arnau Marc (iv, 8.4, ed. Pagès, p. 106, en rima amb *deliure* etc.); «a imaginar no m cal d'uyms *assure*» ('entretenir-me, deturar-me', rima amb *escriure*, *deliure*), «en un mal loc, amic, vos veig *assure*» (rima amb *riure* i *deliure*, 'us veig assure us', on hem de comprendre que hi ha un ús tàctic de *vos* per *vos vos*, com sempre és lícit gramaticalment), Ausiàs, LX, v. 9; LII, v. 33 El DAG hi afegeix encara uns casos del *Tirant* i altres. En Lull *assure's*: «en la herba fresca *s'asigueren* tots tres prés de la font», *Blanq* (ed. 1914, 154); i en vers *assis* pf. 3, com tr.: «féu un arbre / --- hon --- / *assis* dues flors ---» (*Rims* I, 60)

En un cas de Muntaner veiem altre cop que el ms seguit per Casac. tendeix a desfer-se de la forma en *i*: «aparellaren lur sopar e meseren lur taula; e aquell pres una tovalleta l'altra part del foc e *s'assigné*, e més la tovalla --- e com ells se foren *asseguts*, començaren a menjar ---» així Bof. (cf. Faraudo, *Misc Fabra*, 173), però e *assec-se* Casac. (§ 171, v, 38.30, fets de 1286).

Cosa ben remarcable, en el verb derivat les formes en *i* no són mortes enterament pertot, almenys n'he sentides més d'un cop a l'obaga de l'Alta Cerdanya: «*s'asiyan*»; en una altra ocasió: «es va *asiyà* per dinar» Èr, i si bé es podria dubtar si es tractava de *assure* o de *siure*, puix que en el segon exemple a penes es va oír la *æ*-, no ho crec, perquè també (una altra estona) ho vaig sentir en ús no reflexiu: *æ l asiyræ* (ibid, 1959).

També abunden, en cat. antic, les formes en *e*, des dels orígens, i en usos que no difereixen gaire Reflexiu: «anà *s asseer* en sa cadira», Jaume I (Ag, 505). Freqüent en Lull: «prés de una fontana ell *s'asec* --- e ac.beguda de l'aygua de la font», «a la taula de un alt baró *se asec* un hom pobre mal vestit ---», «abdosos *se assegueren* de costa lo sant hom» (*Blanq*, NCI I, 215.16; *Merav*, NCI iv, 34; Ag. I, 52.25); «la Regina vènc a Galeàs, e *asegés* a son lats», Reixac (*Q*, 1524); «si --- e l solament e el fonament on les parets se deven *aseer*, ha rayls --- aqueles rayls poden arrencar e taylor», *CostTort*. (Ol., p. 137); «lo dimarts de carnestoltes --- e lo dimecres --- anaren a la taverna --- tocaten a missa, e dix la un --- —Anem a la sgleya pendre cendra; e l'altre scarnint de la cendra, dix: —*Asseu-te*, e jo dar-t'e cendra --- e mès-se n sobre lo seu cap --- e li entrà --- en la boca que --- l'aucís ---», *Eximplis* (recull Ag)

Posem certs casos a part. Quan hi ha construcció factiva, seguint la regla sintàctica general, resta tàctic el pronom reflexiu, és clar: «faïem-los *asseure* e faïem-los cobrir» (també *cobrir* per 'cobrir-se'), Jaume I (Ag, 209). Donada la substantivació és probable que *asseure* suposi *asseure's* en un passatge d'AntCanals, on es tracta d'*asseure's les barres* l'oclusió convulsiva que priva d'engolir': «traure l'ànima --- breu cosa és, la qual podets sentir sobtosament, si us volets: un *asseure* de barres ho farà ---», Ant. Canals (*Provid*, NCI, 120).

No n'hi manquen, però, de *asseure* tr., com el que

he citat de Desclot a *seti* I a penes cal dir que s'hi troba sovint el participi *assegut*, -uda: ultra el que ja he citat de Muntaner (els arcaïcs *assèit*, *sèit* aviat desaparegueren de l'escena, per més que el DAG cita vagament un cas de *seit* a Val. 1735 (?)), i llegim encara d'un pacient «*aseyt* en una colmena» val. 1466 (V. infra a *sés*); i en el *Tirant* de Galba: «los --- embaxadors --- *aseyts* davant ell --- Tirant féu la resposta seguent» (Ag iv, 282.13; en Riquer, 1143.5f., amb la grafia disbaratada *asseits*); «estant *assegut* a taula ---», Eiximenis (*Dones*, § 3, p. 7); «jahent o stant *asegut*, lo sperit fa maravelles, que corre ---», StVicentF (*Quar*, 130.52), «Juno --- *asegada* en un royal siti, tot negre ---», *Curial* (NCI III, 51.19; Rubió, III, 17); «*assegut* en lo consell, e en presència de tots, féu principi a paraules de semblant stíl ---», JoMartorell (Ag. I, 82).

Fins avui segueix ben viu i usual en cat. central i en la major part del domini, i en trobariem dotzenes d'exs en els escr. Renaix, des dels primers: «*asseure's* al llit» 'incorporar-s'hi', NOLLER (*La Pap*, 189); «*assegut* en un coixí està donant audiència lo baixà de Tànger», Verdaguer (*Excurs* i V, O: C. vi, 44), «uns llucaven amunt, encimant-se per les costes; altres *s'asseyen* pels marges, bescantant a la núvia ---», Pons i Mass (*Trascant p l S*, 52); «baix del ciprer *m'assec*», Costa (1873, ed. *Il Cat*, 16.9b); amb funció de transitiu: «se tira sobre de l'Heroe, desesperat; però l'Heroe, segur de la seva força, l'agafa per una solapa i *l'asseu* sobre una cadira, aon queda pantejant», Rusinyol (*L'Heroe*, p. 141). Sense que calgui condemnar l'ús d'*assentar-se* en aquest sentit (*sentar-se* sí que és dolent i a proscriture), cal insistir a usar *asseure's*, *assegut*, sempre i tant com es pugui.

D'altra banda la llengua antiga admestia encara *seure's*, que avui ens apareix com una afèries de parlar descuidat, i cal deixar per a la gent que parla així. La llengua arcaica devia vacillar una mica en aquest punt: «l'onso --- va-sse'n als camins e *seu-se* ascí», StVicentF (*Sèrm* II, 89), i repetit en JoMartorell: «Tirant, mon germà lo duc de Mecina, vos sta sperant, que no s vol *seure* sens vós», «pregà s per gentilesa *se* volguessen *seure* en la erba, prop d'ell» (Ag. I, 304, 115) i *AlcM* hi afegeix una cita de Lull i dues del S. xiv

En llengua d'oc *assezer* (després *asseire*) es troba junt amb *assire* des dels trobadors més antics: «s'ieu per jugar *m'asset* pres del taulier», B. de Born (Appel, *Chr*, 35.19), i Rayn (v, 218) cita *assec-me* «elle m'assit» en Gavaldan lo Velh, i «las dens grans, mal *assegudas*», en Jaufre Avui encara, en gascó, reduït, per via fonètica normal, a *assè(i)*, aran. *asse(i)-se* («*perres d'assè-se*» Tredòs: Krüger, *Hochpyr* A, II, 9).

DERIV: +*Asseement* 'assentament', *VidesR* (veg. el gloss.). *Asseador*, *asseedora* (teixits, 1868, *SLutCosta*). +*Rassis*, -a «adj.: dit de la persona ben nodrida; especialment, dels petits infants; permet entendre 'tip'» (suposo emp, comun del Dr. Alsina i Bofill), pres de l'oc. mod. *rassis*, i aquest, del fr. *rassis* «non remué, qui n'est plus frais, calme» (deriv. de *assis* 'assegut'), contaminat pel sentit de *rassasier* 'atipar'.